

BOTAD

OPISYAL A PABLAAK TI REBOLUSYONARYO A TIGNAYAN TI KALINGA
TAWEN 6; BILANG 2 ESPESYAL NA ISYU IPASA NO MABASA

EDITORIAL

PEGGAD ITI LIKUDAN TI PANAGRANG-AY

Awan ti umili a saan nga agarapaap a mapadur-as ti pagilian da. Responsibilidad ti gobyerno a padur-asen ti pagilian na ken maikkan ti nasayaat a biag ti umili na. Gapu ditoy rumbeng laeng nga ibangon ti gobyerno dagiti industriya ken padur-asen ti agrikultura tapno agbalin daytoy a maysa nga industriyalisado a pagilian nga adda kabaelan a makatakder iti bukod ken saan a nakasanggir iti sabali a pagilian. Ngem kadawyan ket us-usaren dagiti agar-ari a dasig ken dagiti kakumplot da ti “panagdur-as” kas linged para kadagiti interes da nga agawen ken pagganansyaan ti rekurso ti umili. Iti ababa a sao, panagdur-as para iti sumagmamano ken saan para iti kaaduan.

Maysa kadagiti proyekto a mang-agum iti rekurso ti umili ken aneutral a daga dagiti nailian a minoritya dagiti proyekto a pang-enerhiya kas iti dam ken hydropower. Iti Kalinga, maysa ditoy ti proyekto ni Daniel Peckley Jr. (DPJ) nga Upper Tabuk Hydropower (UTHP) a mausar

kano a pasilaw kadagiti nasulimek a luglugar iti probinsya ngem iti aktwal ket pagnegosyoan dagiti kapitalista para iti super-ganansya.

Nu iti nagan ti “panagdur-as” ket adu nga umili ti madistorbo ti biag ken maawanan ti pangkabiagan,

maawagan pay kadi daytoy a panagdur-as? Siempre saan! Saan met lang nga agpayso ti ibagbaga da nga “iti panagdur-as ti pagilian ket natural laeng nga adda ti maisakripisyo”. Nu malayos ti biag ken kabiagan ti umili gapu iti maipatakder a dam ket saan a panagdur-as daytoy. Nu agbalin a collateral damage ti daga ti umili para iti panagdur-as ket awan ti duma nga impaidam mo a mabiag da pay.

Rumbeng laeng a ti panagdur-as ket agserbi para iti panagsayaat ti biag ken kabiagan ti umili ken saan a makagapu ti panakadadael na daytoy. Adu ti mabalin nga aramiden ti gobyerno tapno mapadur-as ti biag ti umili ken gun-oden ti nailian nga industriyalisasyon ngem saan a magaw-at daytoy iti agdama a bulok a sistema. Iti aktwal, dagiti makuna a proyekto para iti panagdur-as ket napnuan ti korapsyon ken pinagbalin a negosyo imbes nga agserbi iti umili. Kaaduan pay ditoy ket utang nga addaan ti naririgat a kondisyon manipud iti ganganaet a pagilian.

Kadawyan pay ket ti aw-awagan ti gobyerno a panagdur-as ket adda nayon na a ranggas. Tapno maagum dagiti burukrata-kapitalista ken imperyalista ti rekurso ti umili ket us-usaren da ti AFP, PNP ken paramilitar tapno butngen dagiti umili a mangilablabaan iti bukod da a karbengan. Ti AFP-PNP ti maysa a kangrunaan a mangtedan ti gobyerno ti dakkel a pondo tapno maisigurado a maaramid daytoy ti trabaho da a salakniban ti interes ti agar-ari a dasig imbes nga ag-ited ti pondo para iti pampubliko a serbisyo.

Silukukat ti umili iti panagdur-as ngem umuna ket masapul nga umili ti pudno nga agrang-ay saan dagiti dadakel a burgesya-kumprador ken imperyalista. Maikadua, ket rumbeng a saan a maisakripisyo ti pangkabiagan ti umili ken pudno a makatulong daytoy a mapadur-as ti panangipangato ti tukad ti panagbiag da. Maikatlo, rumbeng laeng a sanikua daytoy ti umili a Pilipino ken saan mausar tapno maagaum ti ganganaet ti rekurso tayo. Maikauppat, masapul a saan a maikompromiso ti integridad ti pagilian tayo ken saan nga agbalin a sumursurot tayo laeng iti diktar ti imperyalista a pagilian. Ken maikalima, rumbeng laeng a ti turongen ti panagdur-as ket ti panakai-bangon ti maysa nga industriyalisado a pagilian nga agserbi tapno makalung-aw tayo iti kinaatrasado, semi-kolonyal ken semi-pyudal a gimong.

Idatdatag ti Comprehensive Agreement on Socio-Economic Reform (CASER) a programa ti rebolusyonaryo a tignayan ti panangiyabante ti pudno nga industriyalisasyon, pudno a reporma iti daga, libre a pampubliko a serbisyo, ken ti panagbigbig iti karbengan ti tunggal sektor ti gimong ken bukod a pangngeddeng dagiti nailian a minority. Daytoy ti basaran tapno maisigurado a magun-od ti pundo a panagdur-as ti biag ti umili a Pilipino. Magun-od laeng daytoy babaen iti balligi ti rebolusyon. Magun-od laeng daytoy iti aktibo a pannakipaset ti naraway a masa iti demokratiko a rebolusyon ti umili.

2008

nagrugi ti first application ni Engr. Daniel Peckley, Jr. (DPJ) para iti UTHP ken sinuportaran ni Mayor Camilo Lammawin ket binukel da ti Kalinga Hydropower, Inc. (KHI)

5

laeng ti inkonsidera ti NCIP nga apektado ti UTHP nga IP komunidad ngem adu ti maapektaran a luglugar, kas ti Talocloc, Naneng, Malbong, ken iti Dallac, Biga, Tobog ken dadduma pay nga IP a komunidad a nagaan ti karayan Chico

18

barangays ti nagpetisyon laban iti UTHP manipud iti Talocloc inggana kapatagan ti Tabuk ken Pinukupuk a dinalan ti karayan Chico

Nobyembre 3, 2019

ti memo ti NCIP CAR kenni DPJ a saan a makibiyang iti validation process uray mismo ti presensya na ngem agtultuloy latta ti pannakibiyang na uray uray inggana social media.

6-6

(YES-NO) ti resulta ti panagbubutos ti Sangguniang Panglunsod kasilpo UTHP. Inbreak ti Vice Mayor pabor iti YES tapno iendorse ngem in-veto daytoy ti Mayor.

Ti narugit a taktika ti DPJ para matuloy ti UTHP

57% ti kinakasapulan nga enerhiya tapno paandaren ti industriya ken maited ti serbisyo a komersyal ken pabalay ti Pilipinas ket kabaelan ti danum ti Kordilyera a maited nu usto a mausar. Daytoy nga enerhiya ket kaykayat la unay dagiti imperyalista ken lokal a kapitalista nga alaen tapno pangalaan ti sobra-sobra super-ganansya. Ngem nalawag iti umili a dagiti kapitalista laeng ti agnomar ditoy ken dadaelen dagitoy ti daga a nagtaudan da a para iti sumarsaruno a kapututan. Nainget a padpadasen dagitoy a kapitalista a maniobraan a maipatakder daytoy. Maysa kadagitoy ti madama a proyekto nga UTHP iti karayan Tanudan.

Ti UTHP ket proyekto ti Kalinga Hydropower Inc. (KHI) a kadakkelan a tagikua ni Daniel Peckley Jr. (DPJ). Manipud pay laeng ti rugit ti aplikasyon daytoy a proyekto inggana iti agdama ket napigsa ti oposisyon ti tribu ti Talocot, Dallac ken Naneng ken Barangay Dupag (tribu Malbong ken Naneng). Kas iti nailanad ti Indigenous People's Rights Act (IPRA) ti Republika ti Pilipinas ket ilawlawag na nga adda ti karbengan a mangideklara ti maysa nga Indigenous Cultural Community (ICC) nga i-Exercise ti Priority Rights (EPR) na. Nu man pay saan latta nga husto a bigbigen ti IPRA ken National Commission on Indigenous Peoples (NCIP) ti karbengan ti nailyan a minority para iti bukod a panggeddeng. Daytoy pay ket di ti nangpapaspas ti aplikasyon dagiti proyekto ti kapitalista ken saan nga usto a proseso ti Free Prior Informed Consent (FPIC). Baliktaden ti NCIP dagiti proseso pabor iti interes dagiti dadakkel a kapitalista imbes na dagiti nailyan a minority. Pinadas ni DPJ nga alaen ti FPIC tapno maiyaramid ti proyekto ngem sinnupiat daytoy dagiti maapektaran a tribu. Isunga idi Enero 2009 inusar ni DPJ ti Minanga kas ICC tapno adda ti mangpalubos iti proyekto nga UTHP. Nabayag a napaunegen iti tribu ti Naneng ken sakup iti bodong

na dagiti tao ken ti teritoryo ti Minanga. Pinadas pay nga awisen ni DPJ babaen kadagiti proyekto ken programa nga ad-adu ti pagganansyaan ti umili nu iti maawan ken yada gapu iti proyekto. Ngem saan a naawis dagiti apektado. Impormalisa da ketdi ti oposisyon da laban iti UTHP. Idi 2017 nagideklara manen ni DPJ ti EPR ti Minanga ngem saan a pinalubosan ti NCIP-CAR.

Inсарuno ni DPJ nga impablaak a ti panagproseso iti FPIC ket maipatungpal laeng kadagiti ICC a nangted iti pammalubos a maipatungpal ti UTHP. Nailaksid dagiti awan ken nagsupiat iti pammalubos uray naapektaran da latta iti UTHP. Ituloy latta ti DPJ ti UTHP ken saan na binigbig ti proseso ti FPIC a pananglabsing iti karbengan ti nailyan a minority. Nagtaud gapu ditoy ti riribuk ket napilitan nga ikeddeng ti NCIP-CAR ti temporary suspension ti proseso ti FPIC.

Iti agdama ket maus-usar dagiti nakulaapan nga *elders*, opisyaales ken empleyado ti Brgy. Dupag ken ti munisipyo ti Tabuk. Idi Pebrero 2020 ket napan dagitoy iti opisina ti chairman ti NCIP ket kalpasan na ket winaswas ti NCIP ti temporary suspension ti FPIC process. Nayon

na pay, adda dagiti nangisubmitar iti resolusyon a mangibagbaga iti NCIP-Kalinga ken dadduma pay nga ahensya ti gobyerno a paspasan ti proseso ti FPIC ken makaala ni DPJ ken Tabuk Hydroelectric iti Certification of Precondition (CP). Daytoy ti organisasyon ti Dallac-Naneng-Minanga (DaNaMi) a binukel dagiti sumagmamano a tao a naallilaw ken us-usaren ni DPJ tapno mapalubusan ti UTHP. Ti DaNaMi ket mausar a manglabsing iti karbengan ti pada da a nailyan a minority. Binas-tos daytoy nga organisasyon dagiti karbengan dagiti apektado ken mangsupsupiat iti proyekto nga UTHP.

Uray nag-adu ken nakaro unay ti maniobra ti DPJ ket nagtultuloy ken umir-irteng ti panagsuppiat dagiti umili a direkta ken saan a direkta a maapektaran ti UTHP inggana iti tukad ti Tabuk LGU. Dakkel ti dangran iti biag, dayaw ken kinabaknang ti umili ti UTHP. Inggana nga ipilpilit ti DPJ ken dagiti alipores na daytoy a proyekto ket namnamaen tayo nga adu nga umili ti agtignay laban ditoy. Napinget nga supsupportaran ti rebolusyonaryo a tignayan ti panangilaban ti umili para iti karbengan da ken bukod a panggeddeng ti nailyan a minority.

Manangkaykaysa ti bodong! Saan nga usaren iti bukod nga interes!

Us-usaren ti NCIP ken DPJ ti bodong tapno mapapardas ti panang-ala kadagiti proseso tapno maipatungpal ti Upper Tabuk Hydro Project (UTHP) a direkta a mang-apektar kadagiti ti tribu ti Talocloc, Naneng, Malbong ken Dallac kasta met iti dadduma pay a komunidad iti nagaan ti karayan Chico.

Ti umuna nga aplikasyon na ket Minanga kano ti nag-aplay iti FPIC ngem nagreklamo ti dadduma a tribu a maapektaran. Isunga ti maikadua nga aplikasyon na ket kasapulan ti FPIC manipud iti uppap a tribu a maapektaran. Us-usaren pay ni DPJ ti Minanga nga isuda ti dimmawat a maadaan da ti rangtay, kalsada ken dadduma pay a proyekto.

Ti bodong ket maysa a katulagan ti dua a tribu tapno magun-od ti kappia iti baet da babaen iti panagrinnesto iti daga, biag, dayaw ken sanikua ti maysan maysa. Ti bodong ti mangit-ited ti proteksyon ken kappia iti panagsasabat dagiti umili iti nadumaduma a tribu.

Ti Minanga ket nakapauneg iti Naneng a tribu. Awan ti makuna a tribu a Minanga gapu ta awan ti kabodong dagiti nadumaduma a tribu iti Kalinga nga agnagan ti tribu a Minanga. Isunga ti epekto na daytoy ket mangted ti gulo a mabalin pay nga agturong iti tribal war gapu ta nu ania man ti mapasamak ket awan ti bodong a mangsalaknib. Kasta met a magulo ti baet dagiti Naneng ken Malbong iti dadduma a tribu gapu ta awan ti naikeddeng a bukod a teritoryo ken bugis ti makuna a tribu a

Minanga. Nu ipapati ti DPJ nga adda daytoy a tribu a Minanga ket mapilitan ti amin a binodngan ti Naneng ken Malbong maidolnat ti amin a kabodong da. Kasapulan met lang ti makuna a tribu a Minanga makibodong iti nadumaduma a tribu iti Kalinga. Mapasamak met lang nga makibodong ti Naneng kadagiti pada da nga Naneng kasta met dagiti Malbong nga implikasyon nu kayat ti Minanga a maisina iti Naneng.

Maaramid kadi dagitoy a rekisito tapno mabigbig ti Minanga ken marespetar met ti nainsigudan nga ugali dagiti binodngan? Kasta met nu saan a maiyaramid daytoy ket kasapulan nga ikonsidera ti implikasyon na iti tribu ti Naneng ken Malbong nu kaspagarigan adda ti madi a mapasamak iti a pakainaigan ti Minanga. Ania man ti pasamak ket ti masingir ket ti Naneng ken Malbong ta nakapauneg latta met inggana agdama ti Minanga ditoy.

Dagitoy nga parikot a posible nga ibunga ti panag-usar ti DPJ iti Minanga ket saan nga ikonsidera ti DPJ ken uray ti NCIP. Maysa a pakabuyaang daytoy a ti NCIP ket saan na a bigbigen ti kaugalian ti tribu ket ti mas ipangruna na ket ti interes dagiti kapitalista. Nalawag met nga us-usaren ti DPJ ti kaaddaan ti Minanga tapno maniobraan na ti oposisyon ken saan a panangpalubos dagiti tribu nga apektado iti UTHP. Daytoy ket pakakitaan a panangbastos kadagiti karbengan ken kaugalian ti nailyan a minoritya ti Kalinga. Daytoy ket resulta ti agtul-tuloy a nailyan a panangidadanes a sagsagrapen dagiti nailyan a minoritya nga agturong iti panakaburak ti puli ti nainsigudan nga umili.

Saan tayo palubusan a gundawayan dagiti gamrud a kumpanya dagiti nainsigudan nga ugali. Ti bodong ket mangsalaknib iti interes ti umili, saan kadagiti kumpanya kas iti DPJ. Ti tarigagay ti nailyan a minoritya ken umili para iti bukod a panagkeddeng ken pundo a wayawaya ket magun-od laeng nu maballiwan ti agdama a sistema babaen iti armado a pannakidangang. Ipangato tayo ti panagkaykaysa, rebolusyonaryo a botad tapno salakniban ti biag, dayaw ken kinabaknang.

